יח: הלוקח עובר פרתו פרק שני בכורות

הכל מודים בשנים שהפקידו אצל רועה כו'. כפרק המפקיד (נ"מ דף לז:) פריך דרבא מדרבא מהא דאמר רבא דבשתי כריסות הוה ליה למידק מו': **שמניח** רועה ביניהם ומסתלק. אין זה כי ההוא דגזל אחד ממשה בני אדם דאמרי' מינח גזילה ביניהם ומסתלק ופריך בפ' המפקיד (שם.) ושקלי ליה כולהו ואזלי והאמר ר' אבא בר זבדא ספק הנוח לכתחלה לא יטול ואם נטל לא יחזיר ומפרש דמינח דקאמר בני גזל היינו שינח בידו או שיד בית דין עד שיתברר של מי הוא אבל הכא לא חייסינן אי שקלי לה כולהו ואזלי למיירי כשהפקידו [ז]לו שלא מדעתו ואינו מוטל עליו לשמור ולא הוי [כא][ז]ספק היום ואי מסתלק דהכא בני למימר שיחלוקו ביניהם הוי ממש כמו [כב] דרבי טרפון ואם רוצה לומר מסתלק וכל דאלים גבר [כג] צריך לומר דהא דמדמי להא דר' טרפון לשנים שהפקידו אצל רועה הכי קאמר דכיון דהתם כל דאלים גבר ולא אמרינן בית המוצרו מחבירו עליו הראיה סברא הוא לתקן [יד] כמו כן בני כהן [יז](שיחלוקו):

אקנויי קא מקני ליה מקום בחצרו. ואפי' בלא קנין קא קני דגמר ומשעבד [כה] נפשיה אי נמי כמה פעמים הרועה פוחת וטועל כדאמר[כו] מחיל אחיו ומחוז ומפחת ובכרשות בעל הבית קא מחזיק: דהך

כל שחליפיו כו'. אי אמרת בשלמא טעמא דרבי מאיר גבי בכור משום דבא עליו [יג] משני לדברי דקנסיב ר' יוסי הש"ס[ד] דהואיל וחליפיו ביד כהן פטור דאינו יכול לומר אי בכור הוא כולו בידי הוא דהוי כתלן דזגניה ליפרעל אלא אי אמרת טעמא דר' מאיר משום שלא תשתכח תורת מתנות אמאי נקטו רבי יוסי טעמא משום דחליפיו ביד כהן הא לר' מאיר נמי מה"ט לפטר[ה] אלא [יד] ולאי טעמא לאו משום שלא תשתכח תורת מתנות הוא [טו]: **אי שמן מיס דכהן הוא.** האי דמינח דהא רבי טרפון אמר כהן כורך לו את היפה: **מור בו רבי טרפון.** מקמייתא דאמר כהן כורך לו את היפה וסבר דלשניהם יש חלק בשניהם: **לשנים שהפקידו אצל רועה.** שני בהמות ומתה האמת ואין ידוע של מי מתה: **שמניח רועה.** כין[ו] שניהם לחלקה ומסתלק דהכא ליכא למימר המוצא מחבירו [ה] [טז] ומתני' נמי דקאמר רבי טרפון [יח:] יחלוקו כגון שאותו ספק בכור האי נמסר לרועה ואתי בעל הבית והכן גבי רועה דליכא מוצא מחבירו דהא לא קאי ברשותא דמר מייניהו: **ומשל דרבי עקיבא לאחד שהפקיד אצל בעל הבית.** והניחה בעדלו ומתה בהמה אחת בעדלו ואומר שלך מתה והלה אומר אחת מאותן שלך מתה המוצא מחבירו עליו הראיה ומתני' נמי דמרבע ליה ר' עקיבא לבהו של כהן כשיטנן ברשות בעל הבית דהוי כהן מוצא מחבירו: **אלא כמאי פליגי.** דואיל ולאו כחד גוונא קתיתרלא מתני': **ר' עקיבא פליג בשנים שהפקידו אצל רועה.** בתמיה. הא ודאי ליכא למימר המוצא מחבירו עליו הראיה: **לא נחלקו אלא.** כגון שהבכור מי עומד בחלר בעל הבית והכן רועה כל בהמותיו של בעל הבית: **אקנויי אקני ליה.** בעל הבית לכהן מקום בחצירו כדי שיכה כהן בבכורות כשיולדו מיד דתיקני ליה חצירו: **דניחא ליה לאינש דהתעביד מלוה בממוניה.** שיגדלו בכורותיו של כהן בחצירו והוה ליה חלר של שניהם והוי אלא כמאי פליגי דאמר כי רועה וכאילו שנים הפקידו אצלו הילכך חולקין דברשות שניהם עומד: **פסידא.** יז) היכא דאיכא ספיקא מפסיד בעל הבית אי קיימא חלר ברשות כהן: **מתני' אחד לו.** שהרי היתה נקבה עמו ואיכא למימר נקבה יצאת מחלה: **משמנין ביניהן.** כהן טוטל כחוש: **יחלוקו.** דמזר כו ר' טרפון מקמייתא: **שני זכרים ושתי נקבות אין כאן לכהן כלום.** דאיכא למימר כל חדא וחדא ילדה זכר ונקבה ויצאת נקבה מחלה: **שחליפיו ביד כהן.** שהכהן טוטל אחת מן הספיקות פטור האחר מן המתנות דעשו את שאינו זוכה מזוכה: **זכר ונקבה אין כאן לכהן כלום.** דשמא אותה שלא ביכרה ילדה הנקבה ואותה שכבר ביכרה ילדה זכר: **גמ' קמייתא.** דחל שילדה שני זכרים [יח.] התם קאמר ר"ע כהן טוטל כחוש: **משום דתרי מחדא.** דחל נפוק ומספקא מילתא והמוצא מחבירו עליו הראיה **אבל שתי ראיות.** שילדו שני זכרים ונקבה דתרי [יח] נפקו ממחדא וחד ממחדא: **אימא מודי ליה** [יט] **רבי טרפון.** דלכהן כורך לו את היפה דלפיכך הוא יפה שלא יחיד ולא היתה הנקבה עמו וזכו ולאי כבור גמור: (ו) [כ] **והך דילידא חד שביח טפי.** שנים מעולה: ממני'

עין משפט נר מצוה

נא א מיי' פ"ט מהל' טוטרים הל"ג:
נב ב מיי' פ"ה מהל' בכורות הלכה ה סמג עשין ריד טוש"ע יו"ד סי' שח סעי' ח:
נג ג מיי' שם הל"ו טוש"ע שם סעי' כ:
נד ד ה ו מיי' פ"ה מהל' בכורות הלכה כ סמג עשין רס טוש"ע יו"ד סי' שח סעי' כ:
נה ז מיי' שם סמג עשין קמד טוש"ע יו"ד סי' שח סעי' ג:
נו ח ט י מיי' שם טוש"ע שם סעי' ד:

שיטה מקובצת

א) יוסי אע"ג דאין חליפיו נמי פטיר והא דקתני חליפיו לדבריו: **ב)** אין חליפיו ביד כהן נמי פטירנא דאי: **ג)** היכא דחליפיו ביר אות ן נמחק: **ד)** לא קס"ל אמר רב פפא אות ר' נמחק: **ה)** אלא הואיל וכהן בא עליו משני תיבות בספק בכור ראות ר' נמחק: **ו)** מתנות ואפילו ספק: **ז)** דאיכא בריא דכהן הוא אמר רבי אמי: **ח)** חייא בר אבא א"ר יוחנן משל: **ט)** כהן. עיין בתוס' לקמן דף לה ד"ה עיב: **י)** דניחא ליה אות ר' נמחק: **יא)** שחי חתילות. עיין בתוס' דף ט: **יב)** עקיבא דכהן נוטל כחוש משום דתרי מחדא היא דאיתילד ואיכא למימר קמא ברי ואיכא למימר בתרא ברי ואמר ליה לכהן זיל ואייתי ראיה דאמיק אבל: **יג)** עליו הכהן משני כו' יוסי תלמודא דהואיל: **יד)** תיבות דאי טעמא לאו נמחק: **טו)** הוא חייב הס"ד: **טז)** מחבירו עליו הראיה: **יז)** סברא כגון היכא דאיכא ספיקא דמפסיד בעל: **יח)** דתרי וכרים מחדא נפקו: **יט)** ליה לר' טרפון: **כ)** דהך דלידא אות ר' נמחק: **כא)** הוי כספק: **כב)** כמו יחלוקו דר"ש: **כג)** גבר כיון דאין אחד מהם מרחוק צריך לומר: **כד)** לתקן כאן גבי תיבת כמו נמחק ותיבת כן ליש: **כה)** ומשעבד ליה חצירו אי נמי זכו' תיבת נפשיה נמחק:

רבינו גרשום

הוא ואתי לידי גיזה. הילכך דאע"ג דאין חליפין ליטמר: קס"ל. ר' אלעזר דמשום חליפין הוא והיכא דאין חליפין חייב: ומי מצית אמרת הכי. דנסיק אדעתין דר' יוסי משום דאי מתיבת ליה אמר: והתני סיפא. בפירוש ר' יוסי אמר כל שחליפיו כו'. אלמא דשמיה משום חליפין: מהו דתימא ר' יוסי. לא בעי חליפין אלא לדברי דר' מאיר קאמר וכו' להכי איצטריך ר' אלעזר למימר דחייב: בספק מעשר. כגון קרא לתשיעי עשירי ולעשירי תשיעי ולאחר עשר עשירי שלשתן מקודשין העשירי מעשר והתשיעי קרב במימו ואחר עשר קרב שלמים והיינו ספק מעשר שפטור מן המתנות דאין יכול לבוא עליו משני צדדין וכ"ש מעשר ודאי דפטורה דהוי קדשים קלים וישראל אכיל ליה בולדה תרע מאמורין: ור' מאיר מחייב. אלמא דאין מחייב ר' מאיר אלא מכבר דבא משני צדדין אבל במעשר לא מחייב ולא איצטריך דבר פפא: אבתי איצטריך מהו דתימא ר' מאיר בר' קס"ל רב פפא דפטר לדברי הכל: ואמאי יחלוקו. הא אמר איהו דהכהן בורר לו את היפה דהבא דבריא נפק ברישא: וניחוי. השתא אי שמן מית והיינו דבריא דכהן הוא כו': תזר בו ר' טרפון. ממאי דאמר מעיקרא בורר אלא סבר דיחלוקו אפי' שניהם חיים: ר' עקיבא אמר המוצא מחבירו עליו הראיה כו'. כלומר דבשויתא דבעה"ב קאי וכהן בעי איחורי ראיה: לשנים שהפקידו אצל רועה שתי בהמות ומתה אחת מהן ואין יודע הרועה של מי המתה וזהו הדין שמניח החייה ביניהם ומסתלק והוי ממון מוטל בספק

מסורת הש"ס

א) כ"מ לז:. **ב)** [לקמן נח. ספרים ד: כ"מ כט:]. **ג)** [לקמן לה:]. **ד)** כ"ל תלמודא וגי' כ"ק לגמריה. **ה)** תפסר דפוסר עי' כ"ק. **ו)** אותה אחת הנשאלת כין כ"ק. **ז)** לר' טרפון כ"ק. **ח)** אלגי כ"ק. **ט)** כספק כ"ק. **י)** כ"ק מ"ו. **כ)** נ"ק ע"ז.

הגהות הב"ח

(א) נמ' כתלגי דביהא ליה: **(ב)** שם במשנה שני זכרים נותן שניהם: **(ג)** שם לא כיכרה ילדרו כו' ר' מאיר כל"ל ולאות ר' נמחק: **(ד)** נמ' אבל שתי רחלים שלא מיכרו: **(ה)** רש"י ד"ה שמניח יכו' מחבירו עליו הראיה ומתני': **(ו)** ד"ה דהך דילידא חד:

מוסף רש"י

בשנים שהפקידו אצל רועה. זה עלה אחד וזה שנים, וזה לאחר שנים שלו וזה לאחר שנים שלו: (ב"מ לז:). כל שחליפיו ביד כהן. כגון אלו ספק בכור שהכהן נוטל את אחיו, פטור ישראל מן המתנות דזכהן ולמרים הקיבה, דעפקי שליו אינה כזוכה (לקמן לה:).

רבינו גרשום (המשך)

וחולקין. כך האחד שהוא חי מנח ביניהן בין כהן לישראל הילכך חולקין: לאחד שהפקיד אצל בעל הבית בהמה אחת. ועדבה בעדרו ומת אחד מהעדר ואין יודע אם משל בעל הבית הוא או של מפקיד וזהו הדין המוצא מחבירו עליו הראיה: אלא במאי פליגי. הואיל ור' חייא אמר דנראין דברי זה ודברי זה וסבירא ראיה לזה ולזה אלא במאי פליגי אמאי לא מודי אחדדי והלא שניהן שוים שהפקידו אצל רועה דהכי דינן ושוין נמי באחד שהפקיד אצל בעל הבית. (ואו) ר' עקיבא פליג בשנים שהפקידו אצל רועה. אע"ג דאיכא למימר שרועה מניח ביניהם ומסתלק אפי' הכי קאמר ר' עקיבא שהמוצא מחבורו עליו הראיה: ור' טרפון פליג באחד שהפקיד. כלומר דלא פליגי אלא הכל מודים בשנים ובאחד כו': הכל מודים בשנים שהפקידו אצל רועה. היינו אם מסר בעה"ב בהמתו שלא ביכרה לרועה דיש עליה נמי רשות כהן ולדה כי: זכרים ברשות הרועה ודאי יש דין שיחלוקו. ובאחד שהפקיד אצל בעה"ב כגון שברשות בעה"ב והבהמה מסרה בעה"ב לרועה כהן: ר' טרפון סבר אקנויי אקני ליה. בעה"ב לרועה כהן מקום בחצרו שיהיה בבורו שם דניחא ליה לבעה"ב דהיתעביד מצוה בחצרו שיגדל שלו של כהן שם והוה ליה כשנים שהפקידו אצל רועה כי הן הכהן ובעה"ב והחצר היא הרועה שיש לשניהם רשות בה: שמניח גזילה ביניהן. הילכך יחלוקו: ור' עקיבא סבר כיון דאיכא ליה פסידא. לבעל הבית דיומנין דמית הבכור ואתי כהן ואמר לא בכור מית אלא חדא בהמה דיוך מיה ומשום הא חששא לא מקני ליה מקום והוה ליה כהן אצל חצר כאחד

הוא והאי דאיכא דבעל הבית ואי כחוש מית דבעל הבית מית והאי דאיכא [ז] דכהן הוא אמר [רבי] אמי חזר בו ר' טרפון: ר"ע אומר המוציא מחבירו עליו הראיה: אמר רבי חייא [ח] משל דר' טרפון למה הדבר דומה לשנים שהפקידו אצל רועה שמניח רועה ביניהם ומסתלק ומשל דרבי עקיבא למה הדבר דומה לאחד שהפקיד אצל בעל הבית שהמוציא מחבירו עליו הראיה אלא במאי פליגי ר' עקיבא פליג בשנים שהפקידו אצל רועה שמניח רועה ומסתלק ור' טרפון פליג באחד שהפקיד אצל בעל הבית [ט] אמר רבא ואיתימא רב פפא הכל מודים [י] בשנים שהפקידו אצל רועה שמניח רועה ביניהם ומסתלק ובאחד שהפקיד אצל בעל הבית [יא] שהמוציא מחבירו עליו הראיה לא נחלקו אלא בחצר בעה"ב ורועה כהן [יב] רבי טרפון סבר אקנויי קא מקני ליה בחצירו (לא) [יג] וניחא ליה דליתעביד מצוה [בממוניה] והוה ליה כשנים שהפקידו אצל רועה שמניח רועה ביניהן ומסתלק ור"ע סבר כיון דאית ליה פסידא לא מקני ליה מידעם והוה ליה כאחד שהפקיד אצל בעל הבית שהמוציא מחבירו עליו הראיה: **מתני'** דשתי [יא] רחיליו שלא ביכרו וילדו שני זכרים [יב] שניהם לכהן זכר ונקבה הזכר לכהן שני זכרים ונקבה אחד לו ואחד לכהן רבי טרפון אומר הכהן בורר לו את היפה רבי עקיבא אומר [יג]משמנין ביניהן והשני ירעה עד שיסתאב וחייב במתנות רבי יוסי פוטר מת אחד מהן רבי טרפון אומר יחלוקו ר' עקיבא אומר [יד]המוציא מחבירו עליו הראיה [טו]שתי נקבות אין כאן לכהן כלום [יז]אחת ביכרה ואחת לא ביכרה [יב] וילדה שני זכרים אחד לו ואחד לכהן ר' טרפון אומר הכהן בורר את היפה ר' עקיבא אומר משמנין ביניהן והשני ירעה עד שיסתאב וחייב במתנות רבי יוסי פוטר שרבי [יג] יוסי אומר כל שחליפיו ביד כהן פטור מן המתנות ורבי מאיר מחייב מת אחד מהן ר' טרפון אומר יחלוקו ר' עקיבא אומר [יח]המוציא מחבירו עליו הראיה [יט]זכר ונקבה אין כאן לכהן כלום: **גמ'** צריכא דאי אשמועינן קמייתא בההיא קאמר ר' עקיבא [יב] דתרי מחדא אבל [יב] רחיליו שלא ביכרו דתרי מחדא וחד מחדא אימא מודי ליה לר' טרפון דהך דילידא חד שביח טפי ואי אשמועינן הא בהא קאמר רבי עקיבא דתרוייהו לא ביכרו אבל אחת ביכרה ואחת שלא ביכרה וילדו שני זכרים אימא מודי ליה לר' טרפון דהך

שילדה שני זכרים [יח.] התם קאמר ר"ע כהן טוטל כחוש: **משום דתרי מחדא.** דחל נפוק ומספקא מילתא והמוציא מחבירו עליו הראיה: **אבל שתי ראיות.** שילדו שני זכרים ונקבה דתרי [יח] נפקו ממחדא וחד ממחדא: **אימא מודי ליה** [יט] **רבי טרפון.** דלכהן כורך לו את היפה הנקבה עמו וזכו ולאי כבור גמור: (ו) [כ] **והך דילידא חד שביח טפי.** שנים מעולה: ממני'

שהפקידו אצל בעה"ב והמוציא מחבורו ע"ה. להכי נקט שנים שהפקידו אצל רועה ואחד שהפקידו אצל בעה"ב שכן דרך בני אדם ב' מפקידין בהמתן אצל רועה ואחד דרכו להפקיד אצל בעה"ב: דהך דילדה חד שביח טפי שהיה בריוח שלא דחקו אחד והוא הבכור וראי ולימא אפי' לר' עקיבא ישל השמן הכהן: בהא כ' דחילות שלא ביכרו קאמר ר"ע דהכהן נוטל כחוש משום דהרייהו לא ביכרו ומסקקא לן איזו ילדה הכחוש אם זו שילדה זכר ונקבה אם זו שילדה זכר לבדו שצריך ראיה [ט] דהא לא בכיר שביח טפי וישל הכהן הבריא צריכא דבכולהו פליג ר"ע:

[ט] נראה דל"ל אבל אחת כיכרה ואחת לא כיכרה דהא דלא כבר מנים טפי וכו"ל דיעל הכהן הבריא נריכא וכו'.

Torah-Box.com
diffusion du judaïsme aux francophones
Tél. FR : 01.80.91.62.91 - Tél. ISR : 077.466.03.32 - contact@torah-box.com